
ПОЛІТИЧНИЙ ТА СОЦІАЛЬНО-ЕКОНОМІЧНИЙ РОЗВИТОК КИТАЮ

ISSN 2616-7328 (Online), ISSN 2409-904X (Print)
Kitaĕznavĕi doslidĕennâ, 2018, No. 1, pp 17–22
doi: <https://doi.org/10.15407/chinesest2018.01.017>

UDC 331.556

INTERNATIONAL MIGRATION: THE IMPACT OF THE CHINESE KNOWLEDGE WORKERS ON MIGRATION PROCESSES' DYNAMICS

V. Golod

Ph.D. in Economics
vitagolod@gmail.com

XXI century is called “the global migration era”, as the quantity of people who live and work in the foreign for them countries, is rising every year. Firstly, it is connected with the globalization of the world economy, the opening-up policy of the most countries, the cross-boarders movements' simplification and the capability to cover it financially. This article describes the migration flows, determines the impact of migration on the economy of the recipient country and donor country, particularly, on its labor market, the wage level and on the global economy in general; identifies the role of Chinese knowledge workers in the migration processes.

Keywords: international migration, migration flows, world economy, refugees, re-emigration, and knowledge workers

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ: ВПЛИВ КИТАЙСЬКОЇ КВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА ДИНАМІКУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В. Ю. Голод

До глобальних міграційних потоків відносять значні обсяги переміщення населення, як правило між континентами, що охоплюють велику кількість країн та впливають на соціально-економічний та демографічний розвиток регіонів. Міграційні потоки існували в усі часи. Змінювалась лише географія переселення. Розрив між рівнем життя розвинутих країн та країн, що розвиваються, завжди спонукав шукати ринки з більш високим рівнем заробітної платні та соціального захисту. Майже усі країни, належачи до єдиного глобального простору, беруть участь у міграційних процесах у більшому чи меншому ступені. Будь-яка міграція, зовнішня чи внутрішня, має причини та наслідки. Інколи внутрішні мігранти стають рушійною силою економічного зростання країни, як, наприклад, було в КНР. У 1958 році за розпорядженням китайського уряду з метою розвитку міст було надано спеціальні умови проживання міському

© 2018 V. Golod; Published by the A. Yu. Krymskyi Institute of Oriental Studies, NAS of Ukraine and the Ukrainian Association of Sinologists on behalf of *The Chinese Studies*. This is an Open Access article distributed under the terms of the Creative Commons Attribution License (<https://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/4.0/>).

населенню, а саме: гарантована робота, житло, купони на харчування та інші потреби. Це спричинило різку урбанізацію. Внутрішні мігранти дістали назву “мобільне населення” (“*liudong renkou*”, 流动人口). У 2008 році їхня кількість досягла 130 мільйонів осіб [Leslie T. Chang 2010, 12–13]. Серед основних причин міграції називають політичні, економічні, соціальні, цивільні тощо. З розвитком економіки низки країн спостерігається процес рееміграції – повернення громадян (колишніх або дійсних) на свою батьківщину.

За даними ООН, кількість міжнародних мігрантів у 2017 році становила 258 млн. осіб [United Nations 2017], зберігаючи тенденцію до зростання. Вони переміщувались вільно, без примусу, здебільшого через економічні причини. З них 106 млн. осіб були народжені в Азії. Середній вік становив 39 років. 48 % від усіх мігрантів – жінки. Звичайно, міжнародна міграція має демографічні наслідки. Наприклад у Північній Америці внесок мігрантів у приріст населення становив 42 % у період 2000–2015 років. Основні міграційні напрямки спрямовані з країн, що розвиваються, до розвинених країн. Такі потоки становлять близько 80 % від загальної кількості мігрантів. Більшість із них мотивовані на результат своєї праці.

Як візуально видно з рисунка 1, частка мігрантів у загальній чисельності населення світу незначна – всього 3,48 %, тобто більшість живуть та працюють удома. Однак їхній вплив на економіки країн-реципієнтів, країн їхнього походження та, як наслідок, на глобальну економіку заслуговує окремої уваги.

Рис. 1. Доля міжнародних мігрантів у загальній чисельності населення Землі

Джерело: статистика ООН

Біженці не входять у категорію міжнародних мігрантів, їх ООН виділяє в окрему групу. Політичні кризи та війни в низці країн Південно-Західної Азії, на Близькому Сході та в Північній Африці призвели до різкого зростання кількості таких вимушених переселенців. У 2016 році близько 25,9 млн. біженців намагались уникнути воєнних конфліктів або переслідувань. Серед них 21 % палестинців, 21 % сирійців, 12 % афганців, 5 % сомалійців. Більшість сирійців прийняли Туреччина, Ліван та Йорданія. 10 % від усієї кількості знайшли притулок у країнах Західної Європи. Ця категорія переселенців не зможе дати швидкий економічний ефект країнам-реципієнтам, бо потребує тривалішого соціального адаптування.

McKinsey Global Institute, який вивчає процеси розвитку глобальної економіки, у своєму звіті “Вплив та можливості глобальної міграції” (Global migration’s impact and opportunity, 2016) зробив висновки, що мігранти об’єднують світ,

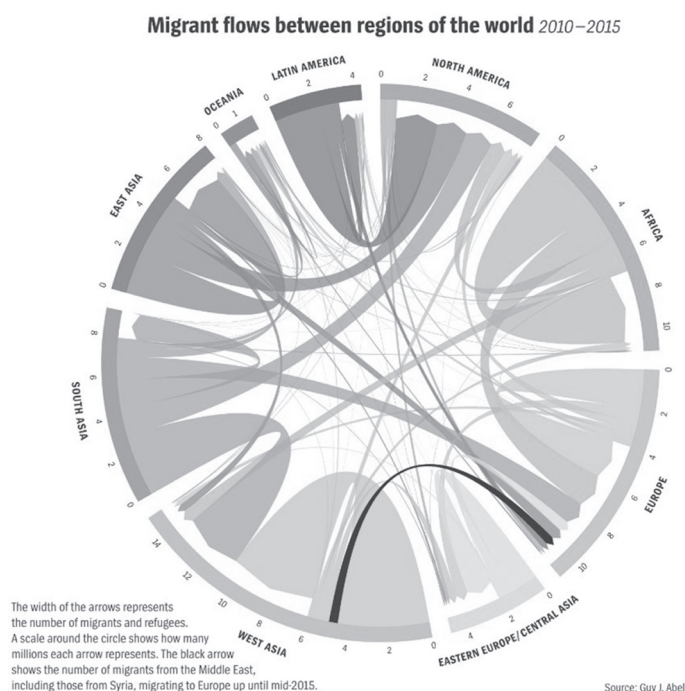
збільшують глобальну продуктивність праці, мають позитивний вплив на економіку обох країн – і тієї, що приймає, і країни-донора трудових мігрантів, – а значить, позитивно впливають на світову економіку в цілому. У більшості професій рівень заробітної платні іммігрантів на 20–30 % нижчий, ніж у місцевих працівників. McKinsey Global Institute припускає, що якщо скоротити розрив у зарплатні до 5–10 %, то щорічний внесок у глобальну економіку міг би збільшитись на 800 млн. – 1 млрд. дол. США [McKinsey Global Institute 2016].

За підрахунками McKinsey Global Institute, внесок мігрантів у світовий ВВП у 2015 році становив 6,7 млрд. дол. США (9.4 % світового ВВП), що на 3 млрд. дол. США перевищило б ймовірний внесок у ВВП країн-донорів [McKinsey Global Institute 2016].

Працюючи в розвинутих країнах, іммігранти також роблять значний внесок у країни свого походження. У 2015 р. вони зробили перекази родинам у країни, що розвиваються, в обсязі 432 млрд. дол. США, що майже в 4 рази більше, ніж було виділено цим країнам як міжнародну допомогу [McKinsey Global Institute 2016].

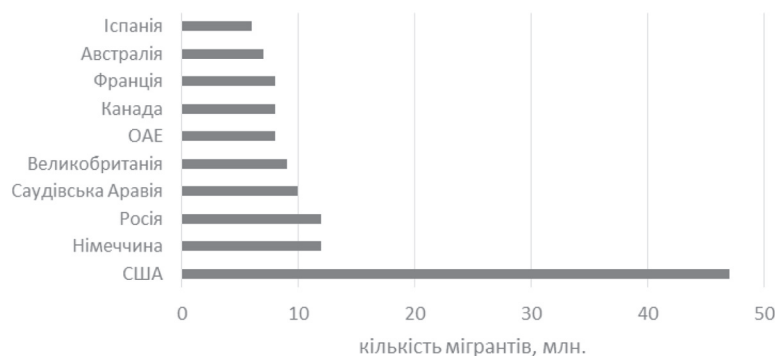
Британський вчений Гай Абель (Guy J. Abel), наразі професор Шанхайського університету, який займається соціальною статистикою та дослідженням населення, розробив унікальні діаграми міграційних потоків. Одна з них представлена на рисунку 2 [Guy J. Abel 2016]. Діаграма наочно демонструє, як мігрували близько 250 млн. осіб у період 2010–2015 років. Основна кількість мігрантів переміщувалась усередині своїх регіонів. Найбільші трансконтинентальні переселення спостерігались у Північну Америку та Європу. За цифрами поза колом можна приблизно визначити кількість мігрантів та біженців у мільйонах осіб. У своїх дослідженнях Abel керувався статистикою ООН, що поновлює дані щодо міграції кожні 2 роки. Його розробки значно полегшують візуальне сприйняття та аналіз глобальних або локальних міграційних потоків у різних часових проміжках, що є суттєвим науковим здобутком.

Рисунок 2. Міграційні потоки між регіонами світу у 2010–2015 рр.

Основною країною призначення мігрантів, за даними Світового банку [World bank], є США (47 млн. людей), або 19 % від усієї кількості переселенців у 2015 році (рисунок 3). Серед них сформувалися 3 великі групи – це кваліфіковані мігранти з Індії та КНР і некваліфіковані – з Мексики. Напрямок Мексика – США став найбільшим за кількістю трудових переселенців. Також можна виділити великі за обсягом переселенців міжрегіональні напрямки: Північна Азія – Східна Азія, Африка – Європа.

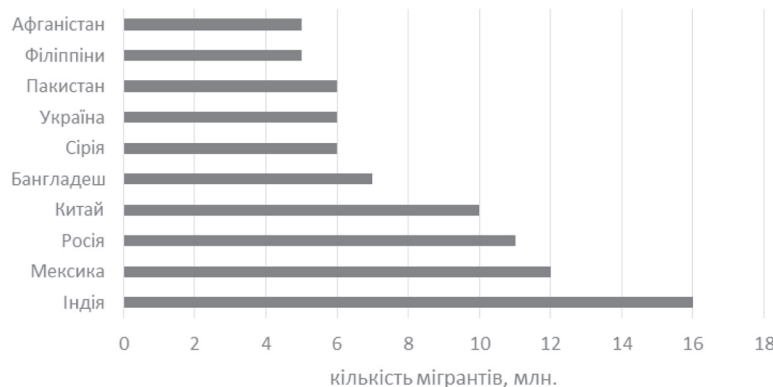
Рисунок 3. Топ 10 країн призначення міграційних потоків, 2015 р.

Джерело: Світовий банк

Згідно з даними Світового банку, лідером серед країн-донорів трудових мігрантів є Індія (рисунок 4). Усі десять країн, що ввійшли в ТОП 10, належать до країн, що розвиваються, а саме до регіонів Латинської Америки, Центральної та Східної Азії, Східної Європи.

Рисунок 4. Топ 10 країн походження мігрантів, 2015 р.

Джерело: Світовий банк

У своєму дослідженні “Економічний вплив освічених працівників з Індії та Китаю” Рейчел Фрідберг [Rachel M. Friedberg 2010] встановила, що іммігранти, які переїхали з КНР або Індії до США з метою навчання або роботи, здобувають повну вищу освіту, а близько 10 % від загальної кількості – ступінь доктора наук. Саме тому китайські та індійські іммігранти не мають проблем із працевлаштуванням. Наприклад, вони займають чверть від загальної кількості працівників медичної сфери та інженерів програмного забезпечення в таких штатах, як Нью-Йорк, Нью-Джерсі, Пенсильванія, Каліфорнія, де вони переважно оселяються. Популярними галузями для них також є медична

діагностика, математичні, хімічні та фізичні науки. Очевидно, що китайських та індійських працівників приваблюють специфічні наукові та технічні сектори регіональної економіки, де вони можуть займатися інноваційними розробками та продовжувати навчання. Останніми роками зростає їхня роль також в американській фармацевтичній галузі. Rachel встановила позитивний ефект від присутності китайських та індійських працівників навіть не з точки зору конкуренції з місцевими, що спонукає до розвитку, а з точки зору професійної кооперації, спільної участі в патентних розробках. Рейчел також відзначила, що ця категорія іммігрантів позитивно впливає на економіку штату, бо вони сплачують податки, знижують рівень безробіття і навіть створюють нові робочі місця. Очікується, що наступне покоління цих мігрантів може дати ще більший економічний ефект, бо воно вже не буде мати соціальних викликів адаптування.

Цікавим є факт рееміграції китайських громадян на свою батьківщину. Це пояснюється стрімким розвитком економіки та щораз вищим попитом на освічену кваліфіковану робочу силу.

За даними Міністерства освіти КНР, протягом останніх 10 років простежується тенденція до зростання кількості студентів, що після здобуття освіти за кордоном шукають місце роботи на батьківщині. У 2010 році китайський уряд оголосив про План національного розвитку талантів, що поставив за мету залучити якомога більше обдарованих спеціалістів у сфері освіти, науки, охорони здоров'я та промисловості. Більшість реемігрантів займають провідні посади в університетах, дослідницьких лабораторіях, є переможцями Національної премії у сфері науки та техніки тощо. За даними McKinsey Global Institute, у Китаї зареєстровано понад 500 транснаціональних компаній, які потребують прогресивних освічених працівників з досвідом роботи. Серед них такі компанії, як Google, Microsoft China, Alcatel, Siemens, BP тощо, які пропонують більш привабливі умови праці в Китаї, ніж в інших країнах світу.

Міграція має глобальні соціальні, економічні, громадянські наслідки. В умовах глобалізації вільне переміщення населення в місця з більш привабливими умовами життя та праці підвищує рівень глобального економічного розвитку. Чим більше країн підтримують політику відкритості, тим вищий рівень зростання глобальної міжнародної міграції. Згідно з даними Світового банку, сток мігрантів у країнах призначення перевищив 3,5 % глобального населення у 2017 р. Наприклад, трудові мігранти в Кувейті, Катарі, ОАЕ перевищують 70 % населення країни. Як правило, це кваліфіковані освічені працівники, на яких є попит у країнах-реципієнтах. Можна зробити висновок, що міжнародна міграція сприяє зближенню рівня життя в країнах-реципієнтах та країнах-донорах. Країни-донори здебільшого перенаселені, що є одним із факторів формування трудових міжнародних мігрантів. Еміграція не шкодить їхнім ринкам праці, а можлива рееміграція має позитивний економічний ефект. Китайські мігранти займають четверте місце в рейтингу ТОП 10 країн-донорів, належать до прогресивної робочої сили, яка мотивована на результат праці та на продовження навчання, бере активну участь у наукових розробках, легко працевлаштовується при поверненні на батьківщину. По мірі зростання економік країн-донорів будуть зникати стимули до еміграції.

ЛІТЕРАТУРА

Leslie T. Chang. Factory girls // Picador, 2010.

United Nations. International migration report 2017. Highlights, New York, 2017.

McKinsey Global Institute. People on the move: global migration's impact and opportunity. Executive summary, 12/2016.

Guy J. Abel. Estimates of Global Bilateral Migration Flows by gender between 1960 and 2015. Working Paper, 2/2016.

World Bank. – <https://data.worldbank.org/>

Rachel M. Friedberg. The economic impact of knowledge workers from India and China. – [http://www.brown.edu/Departments/Economics/Faculty/Rachel_Friedberg/Links/Friedberg %20Princeton.pdf](http://www.brown.edu/Departments/Economics/Faculty/Rachel_Friedberg/Links/Friedberg%20Princeton.pdf)

REFERENCES

Leslie T. Chang (2010), *Factory girls*, Picador, 2010.

United Nations. International migration report (2017). Highlights, New York 2017.

McKinsey Global Institute. People on the move: global migration's impact and opportunity. Executive summary, 12/2016.

Guy J. Abel. Estimates of Global Bilateral Migration Flows by gender between 1960 and 2015. Working Paper 2/2016

World Bank. – <https://data.worldbank.org/>

Rachel M. Friedberg. The economic impact of knowledge workers from India and China. [http://www.brown.edu/Departments/Economics/Faculty/Rachel_Friedberg/Links/Friedberg %20Princeton.pdf](http://www.brown.edu/Departments/Economics/Faculty/Rachel_Friedberg/Links/Friedberg%20Princeton.pdf)

МІЖНАРОДНА МІГРАЦІЯ: ВПЛИВ КИТАЙСЬКОЇ КВАЛІФІКОВАНОЇ РОБОЧОЇ СИЛИ НА ДИНАМІКУ МІГРАЦІЙНИХ ПРОЦЕСІВ

В. Ю. Голод

XXI сторіччя називають “віком глобальної міграції”, бо кількість людей, що живуть і працюють у країнах, відмінних від місця їхнього народження, зростає з кожним роком. Перш за все це пов’язано з глобалізацією світової економіки, політикою відкритості більшості країн, спрощенням у перетині кордонів та можливостями фінансувати таке пересування. У цій статті охарактеризовані міграційні потоки, визначений вплив міграції на економіку країн-реципієнтів та країн-донорів, зокрема на їхній ринок праці, рівень заробітної платні, на глобальну економіку в цілому; розкрита роль китайської кваліфікованої робочої сили в міграційних процесах.

Ключові слова: міжнародна міграція, міграційні потоки, світова економіка, біженці, рееміграція, кваліфікована робоча сила

МЕЖДУНАРОДНАЯ МИГРАЦИЯ: ВЛИЯНИЕ КИТАЙСКОЙ КВАЛИФИЦИРОВАННОЙ РАБОЧЕЙ СИЛЫ НА ДИНАМИКУ МИГРАЦИОННЫХ ПРОЦЕССОВ

В. Ю. Голод

XXI столетие называют “веком глобальной миграции”, так как количество людей, которые живут и работают в странах, отличных от их места рождения, растет с каждым годом. Прежде всего это связано с глобализацией мировой экономики, политикой открытости большинства стран, упрощением в пересечении границ и возможностями финансировать такое передвижение. В данной статье охарактеризованы миграционные потоки, определено влияние миграции на экономику стран-реципиентов и стран-доноров, в частности на их рынок труда, уровень заработной платы, на глобальную экономику в целом; раскрыта роль китайской квалифицированной рабочей силы в миграционных процессах.

Ключевые слова: международная миграция, миграционные потоки, мировая экономика, беженцы, реэмиграция, квалифицированная рабочая сила

Стаття надійшла до редакції 17.04.2018